

Olivier Micol

Brüsszel, 2020. április 14.

egységvezető, Európai Bizottság
Jogérvényesülési és Fogyasztópolitikai Főigazgatóság
C.3. egység – Adatvédelem
Belgium

Hivatkozás: OUT2020-0028

Tisztelt Micol Úr!

Köszönjük, hogy felvette a kapcsolatot az Európai Adatvédelmi Testülettel, hogy kikérje tanácsát a Covid19-világjárvány elleni küzdelmet támogató alkalmazásokról szóló iránymutatás-tervezettel kapcsolatban. Az Európai Adatvédelmi Testület minél hamarabb foglalkozni kívánt e témával, ezért március 19-én nyilatkozatot tett közzé, az elkövetkező héten pedig további iránymutatást tervez kiadni a nyomon követésről, a tudományos kutatásról és a távmunkáról. Egyes nemzeti felügyeleti hatóságok jelenleg szintén iránymutatásokat dolgoznak ki, melyek tagállami szinten nyújtanak tanácsot a kormányoknak és a távközlési szolgáltatóknak az adatvédelmi szabályoknak való megfelelés legmegfelelőbb módjairól. Az Európai Adatvédelmi Testület üdvözli a Bizottság arra irányuló kezdeményezését, hogy páneurópai és összehangolt megközelítést dolgozzon ki, amely szerint a javasolt intézkedések közé tartozhatnak olyan mobilalkalmazások is, amelyek megerősítik az egyének szerepét a világjárvánnyal szembeni küzdelemben. Az Európai Adatvédelmi Testület több alkalommal kijelentette, hogy az adatvédelmi elvek végrehajtása, valamint az alapvető jogok és szabadságok tiszteletben tartása nemcsak jogi kötelezettség, hanem ahhoz is elengedhetetlen, hogy hatékonyabbá tegyünk a Covid19-járványt okozó vírus terjedése elleni küzdelemre és az exit-stratégiák megalapozására irányuló adatalapú kezdeményezéseket.

Az Európai Adatvédelmi Testület tudatában van annak, hogy a szóban forgó ügyben nem alkalmazható univerzális megoldás, és hogy a rendelkezésre álló lehetőségek számos tényező – többek között az egyének egészségére gyakorolt esetleges hatások – mérlegelését teszik szükségessé. Ezért a tervezett technikai megoldásokat részletesen, eseti alapon kell vizsgálni. Az Európai Adatvédelmi Testület úgy véli továbbá, hogy helyes irányt jelez annak kiemelése, hogy a személyes adatok jogszerű, az egyének jogait tiszteletben tartó és az adatvédelmi jogszabályoknak megfelelő kezelésének biztosítása érdekében feltétlenül konzultálni kell az adatvédelmi hatóságokkal.

Az alkalmazások fejlesztését elszámoltatható módon kell végezni, adatvédelmi hatásvizsgálattal dokumentálva az adatvédelmi beállítások minden beépített, illetve alapértelmezett mechanizmusát,

és a forráskódot nyilvánosan hozzáférhetővé kell tenni a tudományos közösség általi lehető legszélesebb körű ellenőrzés céljából.

Ebben a szakaszban és a Bizottság által nyújtott információk alapján az Európai Adatvédelmi Testület csak a tervezett alkalmazások általános célját tudja megvizsgálni – ellenőrizve az adatvédelmi elveknek való megfelelésüket –, valamint a lakosság jogainak és szabadságainak gyakorlására szolgáló mechanizmusokat. Az Európai Adatvédelmi Testület véleménye szerint a Bizottság ki fogja választani, hogy mely elemek esetében szükséges további vizsgálat, hogy szükség esetén kiigazítsa a dokumentumban szereplő választási lehetőségeket, vagy új technikai lehetőségeket tárjon fel. Az Európai Adatvédelmi Testület a soron következő iránymutatásaiban mindenesetre tovább fogja vizsgálni ezt a kérdést.

Ebben a válaszban az Európai Adatvédelmi Testület kifejezetten a kontaktkövető és figyelmeztető funkcióval rendelkező alkalmazások használatával kíván foglalkozni, mivel e területen fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy minimalizálják a magánéletbe való beavatkozást, ugyanakkor biztosítsák a lehetőséget a népegészség védelmét célzó adatkezelésre.

Abban az esetben, ha az ilyen alkalmazások valamely népegészségügyi politika végrehajtása szempontjából relevánsnak bizonyulnak, csak akkor érhetik el maximális hatékonyságukat, ha azokat a vírus elleni közös küzdelem jegyében a lakosság lehető legnagyobb hányada használja. A funkcionális heterogenitás, az interoperabilitás hiánya vagy akár az alkalmazás használatában mutatkozó egyéni különbségek negatív externáliákhoz vezethetnek másokra nézve, ami az egészségügyi hatás csökkenését eredményezi. Az Európai Adatvédelmi Testület határozottan támogatja az ilyen alkalmazások önkéntes használatára irányuló bizottsági javaslatot; e döntést az egyéneknek kell meghozniuk a kollektív felelősségérzet jegyében. Fel kell hívni a figyelmet arra, hogy az önkéntes alkalmazás az egyéni bizalomhoz kapcsolódik, ami nyomatékosítja az adatvédelmi elvek fontosságát.

Az Európai Adatvédelmi Testület megjegyzi, hogy pusztán az a tény, hogy a kontaktkövetés önkéntes alapon történik, nem jelenti azt, hogy a személyes adatok hatóságok általi kezelése szükségszerűen hozzájáruláson alapul. A hatóságok általi, jogszabályban meghatározott felhatalmazás alapján és a jogszabályi követelményekkel összhangban történő szolgáltatásnyújtás során az adatkezelés legrelevánsabb jogalapjának a közérdekű feladat ellátásának szükségessége tűnik. Az alkalmazás használatának jogalapjául olyan nemzeti jogszabályok hatálybaléptetése szolgálhat, amelyek oly módon ösztönzik az alkalmazás önkéntes használatát, hogy az nem jár negatív következményekkel az alkalmazást nem használókra nézve. Ennek megfelelően az ilyen jogalkotási beavatkozások nem irányulhatnak az alkalmazás használatának kötelezővé tételére; és az egyének számára lehetővé kell tenni, hogy az alkalmazást tetszés szerint telepíthessék és törölhessék. E jogszabályok megfelelő nemzeti szintű kommunikációs tevékenységekkel egészülhetnének ki az ilyen eszközök használatának előmozdítása érdekében; ezek keretében sor kerülne figyelemfelkeltő kampányokra és a kiskorúaknak, a sérülteknek vagy a lakosság kevésbé képzett vagy iskolázott csoportjainak történő segítségnyújtásra, annak érdekében, hogy elkerülhető legyen az alkalmazás használatának szórványossága, a járvány alakulásával kapcsolatos pontatlan információk terjedése, valamint az esetleges egészségügyi megosztottság. Súlyosan veszélyeztetheti az eszközök általános

közhasznosságát, ha bármilyen okból adathiány jelentkezik, akár amiatt, hogy a felhasználó nem kellő gondossággal használja az alkalmazást, vagy akár az eszköz akkumulátorának hibájából.

A kontaktkövető alkalmazások nem teszik szükségessé az egyéni felhasználók esetében a helyzetkövetést. Céljuk nem az egyének mozgásának nyomon követése vagy az előírások betartatása. Az ilyen alkalmazások fő funkciója az, hogy – különösen a járvány megfékezésére irányuló intézkedések enyhítésének szakaszában – feltárják azokat az eseményeket (kontaktusok olyan személyekkel, akik pozitív teszteredményt kaptak), amelyeknek a valószínűsége ugyan fennáll, ám a felhasználók többsége esetében esetleg egyáltalán nem következnek be. A kontaktkövető alkalmazásokkal összefüggésben az egyének mozgására vonatkozó adatok gyűjtése sértené az adattakarékosság elvét, emellett jelentős biztonsági és adatvédelmi kockázatot jelentene.

Az egészségügyi hatóságok és a tudósok megfelelő helyzetben vannak annak meghatározásához, hogy mi minősül olyan eseménynek, amelyről megtörténte esetén értesítést kell küldeni, figyelembe véve az esemény helyszínét és időpontját is. Erre a törvényben előírt szigorú szükségességi vizsgálat alapján kerülhet sor, meghatározva az alkalmazás egyes funkcióira vonatkozó követelményeket. Egy másik vitatott kérdés az ilyen események tárolása. Két lehetőség merül fel: helyi adattárolás egyéni eszközökön vagy központosított tárolás. Az Európai Adatvédelmi Testület véleménye szerint mindkettő érvényes alternatíva lehet, feltéve, hogy megfelelő biztonsági intézkedéseket foganatosítanak, és hogy az alkalmazás végső céljától függően különböző szervezetek tekinthetők adatkezelőnek (pl. céltól függően – mint például az alkalmazáson belüli információszolgáltatás vagy az érintett személlyel való telefonos kapcsolatfelvétel – más lehet az adatkezelő, illetve a kezelt adatok is eltérőek lehetnek). Az Európai Adatvédelmi Testület mindenesetre hangsúlyozni kívánja, hogy a decentralizált megoldás jobban megfelel az adattakarékosság elvének.

Végezetül ezek az alkalmazások nem szociális riasztóeszközként szolgáló közösségi platformok, és nem is olyan eszközök, amelyek bármiféle megbélyegzéshez vezetnek. Céljuk, hogy az egyéni cselekvést lehetővé tevő eszközként szolgáljanak. Az iránymutatás-tervezetből idézve, egyetlen funkciójuk a népegészségügyi hatóságok számára *„a Covid19-cel fertőzött személlyel érintkező emberek azonosítására szolgál, illetve tájékoztatja az érintetteket a megfelelő következő lépésekről, például az önkéntes karanténról, a tesztelésről vagy arról, hogy mit kell tenniük, ha tüneteket észlelnek magukon.”* Ebben az erőfeszítésben kiemelkedően fontos a kezelt adatok minősége. *„A Covid19-cel fertőzött személlyel érintkező emberek azonosítása”* érdekében teendő lépések nem egyszerűek vagy egyértelműek. Az alkalmazáson belüli értesítés útján történő tájékoztatás történhet úgy, hogy a kérelem kizárólag véletlenszerű álneveket kezel. Emellett szükség van egy olyan mechanizmusra, amely biztosítja, hogy minden olyan esetben, amikor egy személy koronavírus-tesztje pozitív eredményt ad, az alkalmazásban helyes információk szerepeljenek, mivel ennek következtében más személyek értesítéseket kaphatnak az expozíció tényéről. Ez a mechanizmus alapulhat például egy egyszer használatos kódon, amelyet az adott személy a vizsgálati eredmény kézhezvételekor beszkenel. Egyéni kapcsolatfelvételt kizárólag egészségügyi hatóságok végezhetnek, miután – a lehető legkisebb mértékű beavatkozás mellett – értékelték a megbízható adatokon alapuló bizonyítékokat. Emellett a Bizottságnak tisztázni kell, hogy mi a szerepe az *„eszközt birtokló személy kapcsolatlistájának”*, amelynek használatát az iránymutatás előírja.

A kontaktkövető alkalmazásokban használt algoritmusoknak képzett személyzet szigorú felügyelete alatt kell működniük a hamis pozitívok és negatívok előfordulásának korlátozása érdekében, és semmiképpen nem javasolt teljesen automatizálni „a következő lépésekre vonatkozó tanácsadás” feladatát. Ajánlatos olyan visszahívási mechanizmust bevezetni, amelyben az érintett személynek telefonszámot vagy kapcsolattartási csatornát ajánlanak fel, hogy emberi szereplőtől kapjon további tájékoztatást. A megbélyegzés elkerülése érdekében ezen „tanácsadás” nem tartalmazhat más érintettek azonosítására alkalmas elemet, és az alkalmazás vagy annak egy része (például adatokat megjelenítő vizuális felületek, konfigurációs beállítások stb.) sem teheti lehetővé más – Covid19-cel fertőzött vagy nem fertőzött – személyek újbóli azonosítását. Az Európai Adatvédelmi Testület határozottan javasolja, hogy a felhasználói eszközben ne tároljanak közvetlen azonosító adatokat, és hogy minden ilyen adatot a lehető leghamarabb töröljenek.

Az Európai Adatvédelmi Testület határozottan támogatja az ajánlásokban szereplő azon elképzelést, miszerint a válság lezárultát követően az ilyen vészhelyzeti rendszerek ne maradjanak használatban, és általános szabályként az összegyűjtött adatokat törölik vagy anonimizálják.

Végezetül az Európai Adatvédelmi Testületet és annak az általános adatvédelmi rendelet és az elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv helyes alkalmazásának biztosításáért és az azzal kapcsolatos tanácsadásért felelős tagjait teljes mértékben be kell vonni ezen intézkedések kidolgozása és végrehajtása folyamatának egészébe. Az Európai Adatvédelmi Testület felhívja a figyelmet arra, hogy a tervek szerint az elkövetkező napokban iránymutatásokat tesz közzé a földrajzi helymeghatározásról és más nyomkövetési eszközökről a koronavírus-járvánnyal összefüggésében.

Az Európai Adatvédelmi Testület továbbra is minden körülmények között rendelkezésre áll ahhoz, hogy további iránymutatást nyújtson az uniós intézményeknek és a Covid19 elleni küzdelmet szolgáló mobilalkalmazások kifejlesztésében és használatában részt vevő valamennyi érdekelt félnek

Tisztelettel:

Andrea Jelinek